

බොන්සායි

නවකයන් සඳහා අත් පොත

ශ්‍රී ලංකා බොන්සායි සංගමය

64, හෝටන් පෙදෙස, කොළඹ 07

දුරකථන: +94 11 2695481; ෆැක්ස්: +94 11 2688368

මෙම ප්‍රකාශණය ගැන.....

අප විසින් සංවිධානය කරන ලද පසුගිය ප්‍රදර්ශණ වලදී, බොන්සායි කලාව ගැන උපදෙස් අඩංගු ප්‍රකාශණ ගැන බොහෝ දෙනාගෙන් විමසීම් ලැබීණි. ඒ නිසා බොන්සායි කලාව ගැන උනන්දුවන අයට එහි යෙදීමට අවශ්‍ය උපදෙස් ඇතුළත් මෙම ප්‍රකාශනය සිංහල හා ඉංග්‍රීසි බසින් එළි දැක්වීමට අප තීරණය කළෙමු.

මෙම ප්‍රකාශණය සඳහා ලිපි සැපයීමෙන්ද, මුද්‍රණ කටයුතු වලදීද, ඉතා උනන්දුවෙන් කටයුතු කල අපේ සාමාජික මහත්ම මහත්මීන්ට මගේ නොවක් ස්තූතිය මෙයින් පිරිනැමේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ බොන්සායි කලාව ජනප්‍රිය කිරීම සඳහා අප සංගමය විසින් ගන්නා තවත් පියවරක් ලෙස මෙය සැලකිය හැක. ශ්‍රී ලංකාව හා ජපානය අතර තානාපති සබඳතා ඇරඹී වසර 50 ක් පිරෙන මෙම වසරේම මෙම ප්‍රකාශණය එළි දැක්වීමට ලැබීමද විශේෂ අවස්ථාවක් ලෙස සලකමු.

බොන්සායි ලොවට පිවිසෙන්නට ඔබට අපෙන් ආරාධනා

ශාන්ති ප්‍රනාන්දු
සභාපති, ශ්‍රී ලංකා බොන්සායි සංගමය

පටුන

* හැඳින්වීම මානෙල් ගුණවර්ධන	1
* බොන්සායි ක්‍රමයට පැලයක් සිටුවීමේදී පැල තෝරා ගැනීම සහ සුදුසු පැල කේ. එම්. තිලකරත්න	3
* බොන්සායි මාධ්‍යය සකස් කිරීම පෝලින් හේරත්	5
* බොන්සායි පැලයක් බඳුන් ගත කිරීම එච්.ඩී.ආරියසේන	7
* බොන්සායි විලාසිතා ශාන්ති ප්‍රනාන්දු	13
* කමිඳි යෙදීමේ ක්‍රම ශාන්ති ප්‍රනාන්දු සහ එරිකා ගුණරත්න	16
* බොන්සායි පැල නඩත්තුව හා රැක බලාගැනීම ඩෲකි මාර්මින්ස්ටයින්	18
* ගුණාත්මක බවෙන් පිරි බොන්සායි ගසක් සඳහා	24

හැඳින්වීම

සැකසුම - මානෙල් ගුණවර්ධන

ජපානයේ මහත් ප්‍රසිද්ධියක් දරණ බොන්සායි නොහොත් කුරුගස් වගාවේ මූලාරම්භය වූයේ චීනයේය. දන් මේ කලාව ලෝකයේ සිවුදිගටම පැතිරී ඇත. එය බාහිර ලෝකයට හඳුන්වා දෙනු ලැබුවේ අවුරුදු දහස් ගණනකට පෙර මෙම කලාව ජපානයට හඳුන්වා දීමෙන් පසුවය.

බොන්සායි යන වචනයේ තේරුම විග්‍රහ කර බැලුවොත් "බොන්" යනුවෙන් ජපන් භාෂාවේ තේරුම ඉතා පැහැදිලි බඳුණකි. "සායි" යන්නෙහි තේරුම ගසකි. එහෙයින් බොන්සායි යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ පැහැලි බඳුනක සිටවූ ගසකි. චීනයේ මේ කලාව හඳුන්වා දුන්නේ "පන්සයි" යනුවෙනි. චීනයේ මෙම ගස් වැඩි වශයෙන් උපයෝගී කර ගන්නේ භාවනාවටය. නමුත් ලෝකයේ කොතැනක වුවත් බොන්සායි වගාව කරන්නේ නම් එහි මූලික අවශ්‍යතා හා නීති රීතිද එක හා සමානය. කලාපය හා දේශගුණය අනුව මෙයට උපයෝගී කර ගන්නා ගස් වර්ග වෙනස්වේ.

වෙනත් නොයෙක් කලාවන් මෙන් නොව බොන්සායි සප්‍රානික කලාවකි. අනිකුත් කලාවන් නිමාවට පත් වන ඒවාය. නමුත් බොන්සායි දිනෙන් දින අවුරුද්දෙන් අවුරුද්ද පැලය ජීවත් වන තෙක් එයට සාන්තු කල යුතුය. ජපානයේ හා චීනයේ ඇති සමහර බොන්සායි පරම්පරා පහ හයකට පෙර ඇති වූ ඒවාය.

අප රටට මීට අවුරුදු තිහකට පමණ පෙර බොන්සායි ක්‍රමය හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. එතෙක් පටන් දිනෙන් දින දියුණු වූ මේ කලාව තුළින් ඉතා උද්යෝගමත් ලාංකික බොන්සායි ලෝලීන් විශාල සංඛ්‍යාවක් බිහි වී ඇත.

ගෙවල් සෑදීම වැඩිවීම නිසා මිනිසා පැල වගා කර ගනිමින් සොබාදහම රස වින්දනය ලබන්නට තිබූ වතු ප්‍රමාණය අඩු විය. මේ ප්‍රශ්ණයට විසඳුමක් බොන්සායි වලින් ලැබේ. එමගින්, ඉතා කුඩා උඩු මහලේ තලයක වුවද, වන ලැහැබක් වැනි දර්ශණයක හෝ රූස්ස ගසක රස වින්දනය ලබා ගත හැක. අප රට ඇති ගස් වර්ග අධිකය. සමහර ගස් අපටම ආවේනික වූ ඒවාය. ඒ හේතුව නිසාද දේශගුණය යෝග්‍ය වුවක් බැවින්ද, මේ කලාව ඉතාමත් දියුණු අන්දමින් කරගෙන යෑමට පුළුවන.

බඳුනක ගසක් වැඩු පමණින් එය බොන්සායි ලෙස හැඳින්විය නොහැක. එය ස්වාභාවික ගසක හැඩ රුවට සමාන ලෙස හැඩ ගැන්විය යුතුය. ස්වාභාවිකව වැඩෙන ගසකට තමනට රිසි පරිදි වැඩිමට ඉඩ නොලැබේ. එහි හැඩය ප්‍රමාණය හා රටාව නිගමනය වන්නේ එය වැඩෙන වටපිටාව, දේශගුණය ආදී සාධක මතය. යම් වටපිටාවක මෙසේ වැඩෙන ශාඛ සඳහා පොදුවූ ලක්ෂණ ඇත. බොන්සායි සඳහා යොදා ගන්නා හැඩ රුව, මේ ස්වාභාවික හැඩ තල වඩාත් පියකරු ලෙස දියුණු කර ගත් ඒවාය. බොන්සායි ගැන අවබෝධ කර ගන්නට නම් මේ ස්වාභාවික රටා ගැන අවබෝධයක් තිබිය යුතුය. කුඩා පරිමාණයකට මෙම රටා ප්‍රති නිර්මාණය කිරීම බොන්සායි නම් වේ.

බොන්සායි ගැන අධ්‍යයනයක යෙදී එය අත්හදා බලන්නෙකුට තමන්ටම ආවේනික වූ රටාද ගොඩ නගා ගත හැක. එක් තනි බොන්සායි ගසක් සඳහා දරණ උත්සාහයක් පියකරු වූ බොන්සායි ගස් රාශියක් වෙනුවෙන් කරන වෙහෙසීම තරමටම තෘප්තිකර විය හැක.

බොන්සායි ගසක් නිර්මාණයේදී අවශ්‍ය හා අමතර වූ බොහෝ අංගයන් ඉවත් කොට අත්‍යවශ්‍ය වූ අංග පියකරු ලෙස මතුකර දැකිවීම සිදු කෙරේ. මුල්, කඳ , අතු, පත්‍ර ආදී හැම අංගයකම මනා අයුරින් ප්‍රදර්ශණය වේ.

බොන්සායි ක්‍රමයට පැලයක් සිටුවීමේදී පැල තෝරා ගැනීම සහ සුදුසු පැල

සැකසුම - කේ.එම්. තිලකරත්න

ගල්තලා මත වැඩුණු පැල, නිසරු පස් ඇති ස්ථානවල වැඩුණු පැල, එළුවන්, ගෝනුන්, මුවන් සහ ගවයින් විසින් කෘතඥ ලැබී මොටවී වැඩුණු පැල, දේශගුණික බලපෑම් මත නොවැඩුණු සහ කැලෑවල විශාල ගස් අතර කුඩාව වැඩුණු පැල, පහසුවෙන් බොන්සායි වගාව සඳහා යොදා ගත හැක. විශේෂයෙන් කඳ කාමය හා අරටුව සහිත කඳ රළු වර්ගයේ සිහින් පත්‍ර ඇති ගස් වඩාත් සුදුසුයි. බොන්සායි පැලයක වැඩිම උස අඩි 4 කි. කුඩා හෙවත් මැමි බොන්සායි පැලයක් අ- ල 2 සිට 6 දක්වා වේ. බීජයක් පැල කර ගැනීමෙන්, ලේයර් ක්‍රමයට අත්තක මුල් අද්දවා ගැනීමෙන්, සහ බද්ධ පැලයක් තෝරා ගැනීමෙන් එම පැල සඳහා උපයෝගී කර ගත හැකි වේ.

පැලයක් තෝරා ගැනීමේදී විශේෂ කරුණු කීපයක් ගැන සිත යොමු කල යුතුවේ. ඒ ඒ විලාසිතා අනුව ඒ ඒ විලාසිතාවන්ට අනුකූල නීති රීති අනුව පැලය තෝරා ගැනීමට වගබලා ගත යුතුයි.

උදාහරණයක් වශයෙන් ගත් කල අවිධිමත් සෘජු (Informal Upright) විලාසිතාවට අයත් පැලයක් නම් එම පැලයේ හැඩතලවලට, බොන්සායි කලාවේ පොදු නීති පද්ධතියක් ඇත. අඩියක් පමණ උස වූ පැලයේ පාදය කොටස මගින් ව තිබීමත්, විශේෂයෙන් පාදයේ සිට අ- ල 4ක් පමණ උසක සිට ඉහලට අතු ඒකාන්තර ව පිහිටා තිබීම ඉතා අවශ්‍ය අංග ලක්ෂණයකි. පළමු අතු 1,2, සහ 3, ක්‍රමයෙන් මගින් ව තිබිය යුතුයි. එම අතු වමට, දකුණට සහ පිටුපසට පිහිටා තිබිය යුතුයි. මෙම නීති රීති අනෙකුත් විලාසිතා දකවන වස්ථාවලදී බල නොපානු ඇත. එබැවින් තමන් තෝරා ගන්නා පැලය කුමණ විලාසිතාවකට සුදුසුදැයි තමන් විසින් තීරණය කර ගත යුතුයි.

විශේෂයෙන් පළල් පත්‍ර ඇති, කොස්, දෙල් වැනි ශාඛ වර්ග සහ අරටුව නැති අරලයා, ඇලබ්බියා වැනි මුදු වර්ගයේ ශාඛ මේ සඳහා සුදුසු නොවේ. ඇට්ටේරියා, ඉම්පන් නුග, සියඹලා, දිවුල්, ග- වැරැල්ල, හින් තඹල, නුග පවුලේ ශාඛ, බෝගන්විලා, හෝර්තෝන්, වෙරළ, කුඹුක්, සහ දෙළුම් යන ශාඛ මේ සඳහා සුදුසු ඒවා අතරින් කිහිපයකි.

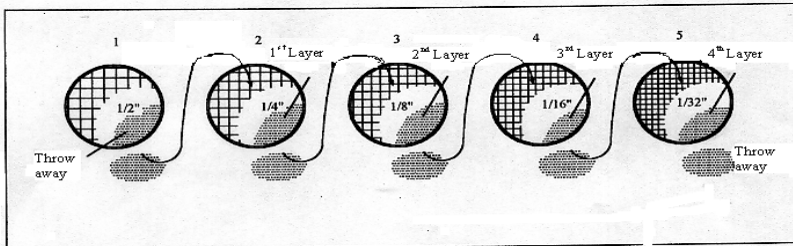
බොන්සායි මාධ්‍යය සකස් කිරීම

සැකසුම - පෝලින් භේරක්

බොන්සායි ශාඛයක නිරෝගිමත් භාවය වැඩි වශයෙන් රඳා පවතින්නේ මාධ්‍ය නිසි පිළිවෙලට සකස් කර ගැනීමෙනි. මෙහි ජලය හොඳින් බේරී යා යුතුයි. පස නියම ලෙස පෝෂකද අඩංගු වියයුතුයි. මෙම පස පිළියෙල කිරීමට පහත සඳහන් ද්‍රව්‍ය අවශ්‍ය වේ.

1. කැට සහිත ගංගා වැලි
2. හොඳින් වෙලා ගත් ගොම
3. රතු පස් - කැට සහිතව
4. උළු හෝ ගඩොලු කැබලි,
5. ලී අ-රු

මෙයට අවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය හා උපකරණ නම් අ- ලී 1/2, 1/4, 1/8, 1/16, 1/32 යන ප්‍රමාණවල කම්බි දැල් යොදා සාදා ගන්නා ලද පෙතේර පහකි (පහත සඳහන් රූප සටහනේ දැක්වෙන පරිදි)

ඉහත සඳහන් මාධ්‍ය කොටස් අ- ලී 1/2 පෙතේරයෙන් වෙන් වෙන්ව හලා ගත යුතුය. ඉන්පසු 1/2" පෙතේරයෙන් හැලුණු පස් නැවත 1/4" පෙතේරයෙන් හලා ගත යුතුය. 1/4" පෙතේරයේ ඉතිරි වන පස්, පළමුවන පස් තට්ටුව සඳහා යොදා ගනිමු. 1/4" පෙතේරයෙන් හැලුණු පස් නැවත 1/8" පෙතේරයෙන් හලා ගන්න. මෙම පෙතේරයේ ඉතිරි වන පස් දෙවන තට්ටුවයි. එයින් හැලුණු පස් නැවත 1/16" පෙතේරයෙන් හලා ගන්න. එම පෙතේරයේ රැඳුණු පස් තුන්වන පස්තට්ටුවයි. එයින් හැලුණු පස් නැවත 1/32" පෙතේරයෙන් හලා ගන්න. එහි ඉතිරි වන පස් හතරවන පස් තට්ටුවට යොදා ගන්න. එයින් හැලෙන කොටස ඉවත දමන්න. මෙසේ වෙන වෙනම හලා ගත් ද්‍රව්‍ය කොටස් ඒ ඒ ශ්‍රේණි අනුව එකම ප්‍රමාණයට කැවුම් කර ගන්න. මෙසේ පිළියෙල කර ගත් පස් වර්ධක මාධ්‍ය වන බැවින් එය තරමක් ගොරෝසු වන සහ කැට සහිත වීම ඉතා යෝග්‍ය වේ. මෙම පස් කැට සහිත වීමෙන් ජලය හොඳින් බේරී යාමත්, වාතය රැඳීමෙන් මුල් මනා ලෙස වර්ධනය වීමත් සිදු වේ. මුල් කුණු වීමද වලක්වා ගත හැක. සෑම විටම පාවිච්චි කරණ පස් ශ්‍රේණිය ලබා ගන්නේ පෙතේරය මත රැඳෙන පස් කොටසින්ය.

බොන්සායි පැලයක් බඳුන් ගත කිරීම

සැකසුම - එච්. ඩී. ආරියසේන

අවශ්‍ය දේවල්

- බොන්සායි කිරීමට සුදුසු හොඳින් වැඩුණු පැලයක්
- අළුත් හෝ පිරිසිදු කල බඳුනක් (සිමෙන්ති හෝ පි- න් නම් වඩාත් හොඳයි. සුදුසුම බඳුන තෝරා ගන්නා
- කැරකෙන තැම්පයක්
- අතු කපන කතුරක්
- කුඩා පෙදරේරු හැන්දක්
- පස් ගැනීමට උපකරණයක්
- එක් කෙලවරක් උල් කල, අනෙක් කෙලවර මොට්ට ලෙස සකස් කල ලී කුරක්
- සියළුම ප්‍රමාණවලින් හොඳින් වියලූ පස්
- සිහින් ව වතුර ඉසිය හැකි ඉසිනයක් හා වතුර බාලදියක්
- විනයිල් ප්ලාස්ටික් දෑල් කැබැල්ලක්
- විවිධ ගතකමින් යුතු කම්බි (තඹ හෝ ඇලුමිනියම්
- තුල් හෝ ප්ලාස්ටික් බඩින්ඩින් තුල්
- පාසි හෝ ලයිකන (ඔබේ කැමැත්ත පරිදි

ක්‍රමය

- බඳුන සුදානම් කරන්න.
- පැලය හොඳින් පරීක්ෂා කර සුදුසුම රූපාකාරය තීරණය කරන්න.
- අනවශ්‍ය අතු හා රිකිලි කපා ඉවත්කර අපේක්ෂිත අයුරින් පැලය රූපාකාරය අනුව හැඩ ගසන්න.
- අවශ්‍ය තැනහි අතු හා කඳ කම්බි යොදා ඒ ඒ පිලිවෙලට හැඩ ගස්වන්න.
- අනවශ්‍ය මුල් හා පෙර තිබූ පස් හැකි පමණ ඉවත් කරන්න.
- පලය බඳුන් ගත කර වතුර දමා සෙවනක තබන්න.

අපේක්ෂිත බොන්සායි රූපාකාරය මූලින්ම තීරණයකර ගෙන ඒ සඳහා සුදුසුම බඳුනක්ද සුදානම් කර ගන්න. මෙසය මත තබා විවිධ පැති වලට හරවමින් පරීක්ෂා කර බලා සුදුසුම රූපාකාරය තීරණය කර ඊට සරිලන බඳුනක් සුදානම් කරගන්න.

නිවැරදි බඳුනක් තෝරා ගැනීම ඉතා වැදගත්ය. බොන්සායි පැලයකට යොදා ගන්නා බඳුනද බොන්සායි ශාඛයේම අන්තර්ගතයක් සේ සලකන බැවිනි. පැලයේ හැඩය හා ප්‍රමාණයට අනුගත වන අන්දමින් බඳුන තෝරාගැනීම ඉතා වැදගත්ය.

බඳුන පිරිසිදු කරන්න. එහි පතුලේ අ- ල් 1/2 බැස යාමේ සිදුරු තිබිය යුතුය. ප්ලාස්ටික් පස් ඉවත යාමට හැකි නොවන සේ යුතුය. වයරයකින් සුදුසු පරිදි පුඩු දෙකක් දෙකෙලවර මතු කර අනෙක් පැත්තෙන් ගන්න. (සටහන 1). පැලයේ කඳ හා මුල් සහ පලමු අවස්ථායේ බඳුනේ රඳා සිටීමට

කට වඩා පළලට දිය දැලකින් මෙම සිදුරු ආවරනය කල එක පැත්තක සාදා කරකවා සවි කර පද්ධතිය විශාල නම් අපහසු නම් බඳුනේ

යමින් තනි දිගු වයරයක් සිදුරු දෙකකින් ඇතුළු කර උඩට මතු කර තබා ගන්න. පැලය බඳුනේ නැඹුටාට පසුව මෙම වයරය දෙකෙලවර එකකර ක්‍රමිකව තද කිරීමෙන් පැලය බඳුනේ පහසුවෙන් රඳවා ගත හැක. කලකට පසු, මෙම වයරය කපා ඉවත් කල හැක. පැලයේ මුලින් උඩ කොටස නිම කරන තෙක් පැලයේ මුල් හා පස් කොටස ගැන කටයුතු කිරීම අත්හරින්න. පැලය, මුල් බඳුනෙන් මුල් හා පස් සමග ඉවත් කර, පොලිතින් හෝ රෙදි කඩකින් එම කොටස ඔතා තබන්න. එවිට එම කටයුතු අවසන් වන තෙක් නිරාවරනය වී තිබීමෙන් මුල් ඉවත් වී වියළී යාම හා හානි පැමිණවීමෙන් වැලකිය හැක.

කැරකෙන තැම්බ මත පැලය තබන්න. ඇස් මට්ටම පැලයේ මධ්‍යය වෙත යොමු කොට ප්‍රධාන කඳෙහි මුහුණ අධ්‍යයනය කරන්න. මෙය අත්පවග්‍රය. පැලය විවිධ කෝණයන් තුළ හරවා බලා ප්‍රධාන කඳ පිහිටීම හඳුනාගන්න. මෙය සිදු කරන තෙක් අතු රිකිලි හෝ මුල් කොටස් කප්පාදු කොට බොන්සායි පැලය හැඩ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය කල නොහැක. කඳ පිහිටීම පරීක්ෂා කිරීමෙන් බොන්සායි පැලයේ මුහුණත හා පසුපස හොඳින් හඳුනාගැනීමට හැකිවේ.

පැලය සුදු පසුබිමක් සහිතව හෝ සුදු කඩදාසියක් පැලය පිටුපසින් ඇස් මට්ටමට අල්ලා තබා පරීක්ෂා කරන්න. එය පැලයේ කටයුතු කිරීමටත් විනිවිද දැක්මටත් උපකාරී වනු ඇත.

අනවශ්‍ය අතු රිකිලි කප්පාදු කරන්න. එහෙත් හොඳින් වැඩුණු අත්තක් කපා දැමීමට පෙර දෙවරක් හිතන්න. නැතහොත් වැරදීමකින් කපා දැමීම නිසා පසුව ඒ ගැන ඔබ කණගාටු වනු ඇත. අත්තක් කැපීමේදී වුවද එක වර මුලින්ම කපා ඉවත් කරනු වෙනුවට අ- ලේ 2, 3 ක කොටසක් ඉතිරි කර කපන්න. යම් හෙයකින් එම කොටස යොදා මැරුණු අත්තක ඉතිරි කොටසක් (Jin) සේ පෙන්වීමට එය යොදා ගත හැකි වනු ඇත. මෙය අවශ්‍ය නොවේයයි පසුව තීරණය කරනවානම් අවතල හැඩය ඇති අඬුවකින් (concave) කපා ඉවත් කරන්න.

අපේක්ෂිත රූපාකාරය අනුව අතු හැඩ කර පිළියෙල කර ගන්න. අතු එකිනෙකට වෙන්ව පෙනෙන ආකාරයට සකස් කිරීම මැනවි. මේවා නියම අන්දමින් හැඩ කිරීමට හා ස්ථානගත කිරීමට අතු හා කඳෙහි වයර ඔතා ඒ මගින් කල හැකිවනු ඇත. වෙනස් වෙනස් මහත ඇති අතු හා කඳන් වෙනුවෙන් ඒ ඒ ප්‍රමාණයේ වයර යොදා ගන්න. ගසෙහි අතු, විශේෂයෙන් පහල අතු තරමක් පහලට නැමී ඇති ආකාරයට සැකසීමෙන් ඊට වයස් ගත පෙනුමක් ලබා දිය හැක. හැකි තරම් දුරට අතු එකිනෙකද ඊතල හැඩයට ත්‍රිකෝණාකාර පෙනුමකට සකස් කිරීම මැනවි. මුළු අත්තෙහිම උඩ පැත්තට හෙමින් නෙරා යන හැඩයක හැඩය ගැනීමද මැනවි. අතු ප්‍රවේශමෙන් අවශ්‍ය දිසාවලට හැරවීමත් හැඩ කිරීමත් කල යුතුය.

සාමාන්‍යයෙන් කෙලින් වැඩෙන ගසක හෝ ඇලව වැඩෙන ගසක රූපාකාරයන්හිදී පලමු අත්ත , මුල සිට කඳෙහි මුළු උසින් 1/3 ක් තරම් ප්‍රමාණයේදී වමට හෝ දකුණට විහිදිය යුතුය. දෙවෙනි අත්ත එට ඉහලින් මුල් අත්තට විරුද්ධ දිශාවට විහිදිය යුතුය. තුන්වන අත්ත ඒට ඉහලින් පසු පසට විහිදිය යුතුය. මෙම අතු විහිදෙන පිළිවෙල ගසෙහි ඉහල දක්වාම යෙදීම සුදුසුය. කෙසේ වුවද මුදුනක කොටස තරමක් ඉදිරියට නැඹුරු විය යුතු අතර, එය බඳුනෙන් පිටත දාරය ඉක්මවා ඉදිරියට නෙරා නොතිබිය යුතුය.

ගසෙහි රූපාකාරය අනුව එහි අතු බෙදීමට විවිධාකාර වේ. ඉහත දැක්වූ රීතීන් අනිවාර්යම නොවෙනත් , ඒවාද රැක ගනිමින් නිර්මාණය කිරීමට උත්සාහ කිරීම වඩා යහපත්ය. අතු කප්පාදුවේදී නිර්ලෝභව කරන්න.(ඉවත් කල යුතු දෑ ඉවත් කල යුතුමය.)

ශාඛය බඳුන් ගත කිරීමට පෙර මුල් කප්පාදු කිරීමෙන් කරුණු කිහිපයක් ඉටු කෙරේ. එමගින් තෝරා ගත් බඳුනක ශාඛය හොඳින් තැබීමට හැකිවනු ඇත. ශාඛයට අවහිර කරන පැරණි හා මහත මුල් ප්‍රවේශමෙන් කපා ඉවත් කරන්න. මුල් කප්පාදුව නව මුල් වර්ධනයට උපකාරීවේ. ශාඛයට අවශ්‍ය තරම් වාතය, ජලය හා පෝෂණ ද්‍රව්‍ය මුල් මගින් උරා ගැනේ. කුඩා මුල් වැඩීමටද මුල් කප්පාදුව ඉවහල් වේ.

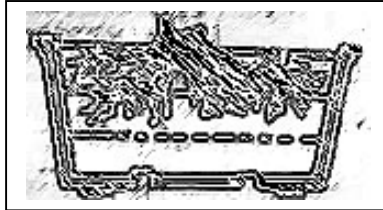
ශාඛයේ මුල් පද්ධතියම (පොලිතින් ආවරනය ඉවත් කර) ජලය බඳුනක ඔබා කලහන්න. වැඩිපුර ඇති පස් සෙදියාමට හරින්න. මේ සඳහා, කොක්කක්, රේක්කයක් හෝ කුරක් වැනි දෙයක් භාවිතා කරන්න. සිහින් මුල් වලට හානි නොකිරීමට වග බලා ගත යුතුය. කුරකින් මුල් පද්ධතිය ප්‍රවේශමෙන් පිරා ගන්න.

මුල් කප්පාදු කිරීමෙන් මුල් පද්ධතිය පැහැදිලිව සකස් කර ගැනීමටද උපකාරී වේ. මෙහිදී ඔබ යම් මුල් කොටසක් පස් මතුපිටට පෙනවීමට අපේක්ෂා කරන්නේ නම් ඒවා ඉතිරි කර ගැනීමටද වග බලා ගන්න.

බඳුනේ 2/3 ක ප්‍රමාණයක් මුල් පද්ධතියෙන් පිරී තිබිය යුතුය. පස් මතු පිට සිට බඳුනේ 1/3ක් හෝ 1/2ක් පමණ ගැඹුරටද මෙම මුල් පද්ධතිය විහිදී යා යුතුය. (2 රූපය)

ශාඛයේ මුල් පද්ධතිය හා කොළ අතු කප්පාදු කල පසු ශාඛය බඳුනගත හැකිය. බඳුන තුළ ඇති බොන්සායි සමබරව පිහිටන ආකාරයට වී

කොටස නියම ලෙස කිරීම ඇරඹිය ශාඛය නියමලෙස ද්‍රාව්‍ය විය යුතුය.

සාප්තෝණාශ්‍රාකාර හෝ මිටිලාකාර නම් ශාඛය බඳුනෙහි මැදට තරමක් සඳහා බඳුනේ දිගෙන් 1/3 ප්‍රමාණය වී මැද ඉරට තරමක් පසුපසින් ද ශාඛය යුතුය. (3 රූපය)

හැඩය ඇති බඳුනක ඉවත්ව තබන්න. මේ ය යුතුය. බඳුනෙහි ස්ථානගත විය

තෝරා ගත් බඳුන රවුම්, හරි හතරැස්, හෝ ඔබාශ්‍රාකාර නම් හරි මැදින් ස්ථානගත කරන්න.

බඳුනේ මුල් පද්ධතිය තැබීමට පෙර ලොකුම ප්‍රමාණයේ පස් තට්ටුවක් බඳුන පතුලේ අතුරන්න. දෙවන ප්‍රමාණයේ පස් ස්වල්පයක්ද ඒ මත අතුරා ශාඛය ඒ මත තබන්න. නිසි පරිදි මුල් විහිදුවා හරින්න. එක් අතකින් ශාඛය අල්ලා ගෙන අනෙක් අතින් ක්‍රමයෙන් පස් එක් කරන්න. මේ සඳහා ස්කූප් එකක් භාවිතා කල හැක. සුදුසු ලෙස පිළියෙල කළ කුරක් උපයෝගී කරගෙන පස් විහිදුවා හල හැක. වාත හිඳැස්ද ඉන් ඉවත් කර ගත හැක. (4 සටහන)

මෙහිදී සිහින් මුල් වලට හානි සිදු බලා ගත යුතුය. අවසන් වරට සිහින් අතුරන්න. කුඩා මේසන් හැන්දක් මේ කරගෙන පස් අතුරා වැඩිපුර ඇති බුරුසුවකින් පිසදා හරින්න.

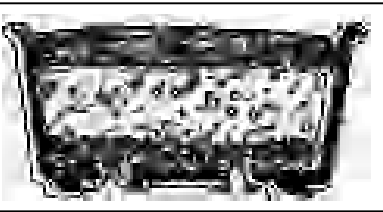

නොවන්නට වග පස් තට්ටුව උඩින්ම සඳහා උපයෝගී ප්‍රමාණය

බඳුනෙහි ඉහලම පස් තට්ටුව වඩා අ- ලේ 1/4ක් පමණ පහලින් අවසන් කල යුතු අතර, ශාඛයේ කඳෙහි මුල අසලින් වට්ටි තරමක් ඉහලට මෝදු වන සේ පිම්බී තිබෙන ආකාරයට තරමක් ඉහලට සකස් කල යුතු වේ. මේ සඳහා කුඩා මේසන් හැන්දක් උපයෝගී කර ගත හැක.

බඳුනෙහි දාරයට වට්ටි තරමක් ඉහලට සකස් කල යුතු වේ. මේ සඳහා කුඩා මේසන් හැන්දක් උපයෝගී කර ගත හැක.

සනකම සහිත මුල් කිහිපයක් බඳුනෙහි පස් මතුපිටින් මතුකර පෙනවීමට අපේක්ෂා කරයි නම් එම මුල් වටා ප්‍රවේශමින් තදකරන්න. මුල් ඉහලට මතු වී තිබේ නම් පහලට තද කොට පස් වලින් තරමක් වසන්න. මුල් තදවී රඳා නොසිටීමට වයර් ක්ලිප් යොදා පහලට තෙරපා සවි කරන්න. කඳ මහන සහ අතුපතර ප්‍රදේශය බර සහිත ශාඛයක් නම් බඳුනෙහි දිය බැස යන සිදුරු දෙකක් හරහා යට පැත්තේ සිට ඇතුළු කරන ලද දිග තනි වයරයක් පස් හරහා උඩට මතු කරගෙන පස් මතුපිටදී එකට ගැට ගසා ශාඛය බඳුනෙහි සවිමත් කරගන්න. මෙම ඉවත් කල හැක.

වයරය පසුව කපා බඳුන මත තැන්පත් සේ කැමති අන්දමේ ගන්න. පස් සේදී මෙන්ම යෙදීමෙන් ඇති වන

බඳුන් ගත කිරීම අවසන් වූ විට කල උඩම පස් තට්ටුව වැසී යන පාසි වර්ගයකින් ආවරණය කර යෑම, ඉක්මනින් වියලී යෑම, අලංකාරයක් ගෙන දීමද පාසි වාසි කිහිපයකි. පැලය සවිවීමට පෙර ගැලවී යාමට ඇති ඉඩකඩ වලකවා ගැනීමට පැලය බඳුනත් සමඟ එකට සීමන සේ තුළකින් බැඳ දැමීම මැනවි.

බඳුන මත තැන්පත් සේ කැමති අන්දමේ ගන්න. පස් සේදී මෙන්ම යෙදීමෙන් ඇති වන

බඳුනේ පැලය රෝපනය කල පසු එය බඳුනට වඩා පලල් බඳුනකට ජලය පුරවා බඳුනේ ඉහල දාරය නොවැසෙන සේ ජලයේ ගිලවා පැය 1/2 ක් පමණ තබන්න. පත්‍ර සහිත කොටසට වතුර ඉසින්න.

බඳුන්ගත කිරීම නිමවූ පසු සෙවනක තබන්න. කෙලින් වැටෙන හිරු රශ්මිය සුළු- හා වැස්සෙන් ශාඛය ආරක්ෂා කර ගත යුතුය. අලූත රෝපනය කල ශාඛයකට සති 3,4 ක් ගතවන තුරු පොහොර නොදමන්න.

වමිනා බොන්සායි ශාඛයක් අපේක්ෂාවෙන් ශාඛයක් බඳුන් ගත කිරීමේදී තවත් වැදගත් කරුණු කිහිපයක් සලකා බැලිය යුතුය.

අපේක්ෂිත පරිදි සැබෑ ගසක් පෙන්වුම් කරන සේ එහි ස්ථානාපික පෙනුමක් තිබිය යුතුය. සියළු කරුණු සංගත වී කරනු ලබන හැඩය හා රූපාකාරය ප්‍රියමනාප ලක්ෂණයක් ගෙන දිය යුතුය.

රූපාකාරවල ප්‍රධාන කඳෙහි ඊරිබා සැකසුම ශාඛයේ පාදයේ සිට අග්‍රස්ථය දක්වා ඉතා ප්‍රබල වන අතර ස්වභාවයෙන්ම වහා නෙත් ඇද ගනී.

එක් එක් අංගයන් එකිනෙකට තුල්‍යතාවය වීම හා ගැලපීම මගින් සම්පූර්ණ ශාඛයේම සමතුලිත තාවය හා බොන්සායි ශාඛයේ අවසාන නිමවුමද මනා ලෙස මතු කර ගත හැක. ශාඛය බඳුනෙහි නිසි පරිදි ස්ථානගත කිරීම, ගැඹුර, හැඩය, ප්‍රමාණය හා ආකෘතිය සමග ශාඛයේ මුල් කඳ, අග්‍රස්ථය ආදිය නියම පරිමාණයකට අනුව ගැලපිය යුතුය.

ශාඛයක සම්පූර්ණ පෙනුම හා එහි ගැඹුර ඉතා වැදගත්ය. ශාඛයේ ගැඹුර එහි පිටුපසට විහිදුවන අතු මගින් නිර්මාණය කර ගත හැක.

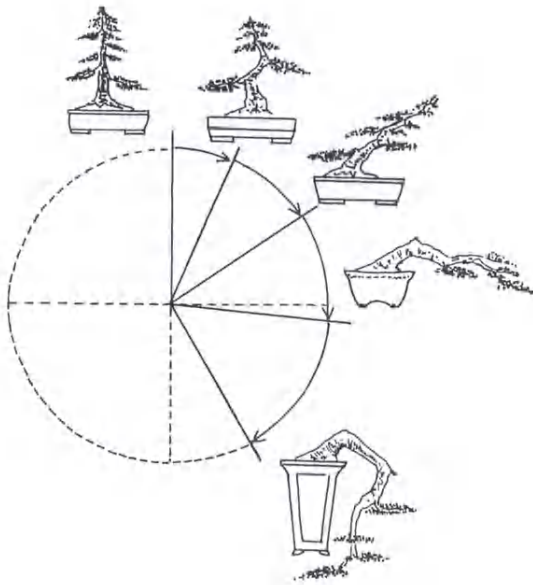
ශාඛයේ අතු, සහ කඳ වයර උපයෝගී කරගනිමින් අපේක්ෂිත ආකාරයට හා දිශාවට මෙන්ම අපේක්ෂිත අන්දමින් නැම් පිහිටන ආකාරයට විහිදුවාගත හැක.

බොන්සායි ශාඛයේ ආකෘතියද ඉතා වැදගත්ය. කඳ පාදස්ථයේ සිට අග්‍රස්ථය දක්වා කෙමෙන් සිහින් වෙමින් යන ආකාරයද ඉතා වැදගත්ය. මනා ලෙස ප්‍රවේශමෙන් මතු කල මුල් , හොඳින් පිළියෙල කොට ස්ථානගත කල අතු, උඩු අතට යොමු කොට සකස්වූ පත්‍ර කොටස්, තවත් වෙනම බොන්සායි ශාඛයක් මෙන් දිස් වන ශාඛයෙහි අග්‍රස්ථ කොටස එක් එක් අංගයන් සමග ස්ථානාපික පෙනුම ගෙන දෙන සේ ගැලපෙන අයුරින් ක්‍රමාණුකූලවන ගෙඩි හා මල් මෙන්ම බඳුන්වල වර්ණය, ප්‍රමාණය, හැඩය ආදියද ඉතා වමිනා බොන්සායි ශාඛයක් නිර්මාණය කිරීමට මහෝපකාරී වෙයි.

බොන්සායි රූ පාකාර

සැකසුම - ශාන්ති ප්‍රනාන්දු

බොන්සායි ගසක් යනු හුදෙක් කුරු ශාඛයක් නොවේ. එය යම් රූපාකාරයකට හැඩ ගස්වා ප්‍රභූණ කල යුතුය. බොන්සායි ගසක් හැඩ ගැසවිය හැකි විවිධ රූපාකාර බොහෝ වෙති. මේ හැම රූපාකාරයකටම පොදු ලක්ෂණ ලෙස ත්‍රිකෝණාකාර හැඩය හා අක්ෂ තුනටම විහිදුණු ශාඛා දැක්විය හැක. නිර්මාණයේ සරල බව හා වාමි බව , නැවුම්, එහෙත් ස්වාභාවික බව ගැන හැම විටම සිහි කට යුතුය. අවම ශාඛා කොටස් යොදා ගෙන උපරිම ආශ්වාදයක් ලැබිය හැකි බොන්සායි නිර්මාණයක් කිරීමට උත්සුක විය යුතු අතර, එය ස්වභාව සෞන්දර්යය අතින් පොහොසත් පණිවුඩයක් දීමට සමත් විය යුතුය.

Do not seek to follow in the footsteps of the men of old; seek what they sought
Matsuo Basho

කඳ සෘජු - CHOKKAN

ගස මුල සිට මුදුන දක්වාම සෘජුව වැඩුණු කඳක් ඇත. කඳ උස් හෝ මිමි විය හැක. එහෙත් කිසි තැනකදී වක්‍ර වීම සිදු නොවේ. කඳෙහි හැඩය නිසා ඉතාමත් සරල හා සන්සුන් රූපාකාරය ලෙස සැලකේ. ගසෙහි මුදුන ගසෙහි පාදයට හරි කෙලින් සිරස්ව පිහිටිය යුතුය.

ඇලවූ කඳ - SHAKAN

දකුණට හෝ වමට ඇලවූ කඳ කෙලින් හෝ වක්‍රව පිහිටිය හැක. සාමාන්‍යයෙන් ගසෙහි සිරස් බඳුනෙහි පිටත දාරය කෙලින් පිහිටා ඇත.

අනියම් සෘජු - MOYOGI

මෙහිදීද, මුදුන ගසෙහි පාදයට හරි කෙලින් සිරස්ව පිහිටිය යුතුය. එහෙත් කඳ වක්‍රව පිහිටයි.

**අර්ධව පහතට වැඩුණු ශාඛ -
HAN KENGAI**

ඉහල විහිදෙන කඳ සැලකිය යුතු කෝණයකින් එකවර හැරී
 බඳුනේ ඉහල දාරයෙන් පහතට විහිදේ. අග්‍රය බඳුනේ පතුලෙහි
 මට්ටමින් පහලට නොයයි. බඳුනෙන් ඉහල ගසෙහි ශීර්ෂය
 පිහිටිය හැක. නමුත් ශීර්ෂය අනිවාර්යම නොවේ.

**කොසු හැඩය -
HOKIDACHI**

කෙලින් පිහිටි කෙම් කඳකින්
 යුතු වේ. යම්කුරු කල
 කොස්සක හැඩයට අතු විහිදී
 ඇත.

පහතට වැඩුණු ශාඛ - KENGAI

කඳ එකවරම නැමී පහතට විහිදේ. පහත අග්‍රය බඳුනෙහි
 පතුලෙන් පහතට විහිදේ. එහි පළලට වඩා බොහෝ
 උසට බඳුනක් භාවිතා කෙරේ.

ද්විත්ව කඳ- SOKAN

කඳන් දෙකකින් සමන්විතය. එක් කඳක්
 අනෙකට වඩා මහත්ව හා උසව තිබිය යුතුය.
 "මව සහ පුතු" රූපාකාරය ලෙසද හැඳින්වේ.

**සුළ- අතට විහිදුණු ශාඛ -
FUKINAGAHSI**

තද සුළ- ට බඳුන් වූ ශාඛයක
 හැඩරුව මවයි. සුළ- ි දිශාවට කඳ
 හා අතු විහිදී යයි.

ගල් මත මුල් විහිදුණු - SEKIJOJU

ගලක් මගින් පහතට විහිදුණු මුල් බඳුනෙහි ඇති පස දක්වාම වි
 හිදේ.

**සමූහ (වනාන්තර) රූපාකාරය -
YOSE UE**

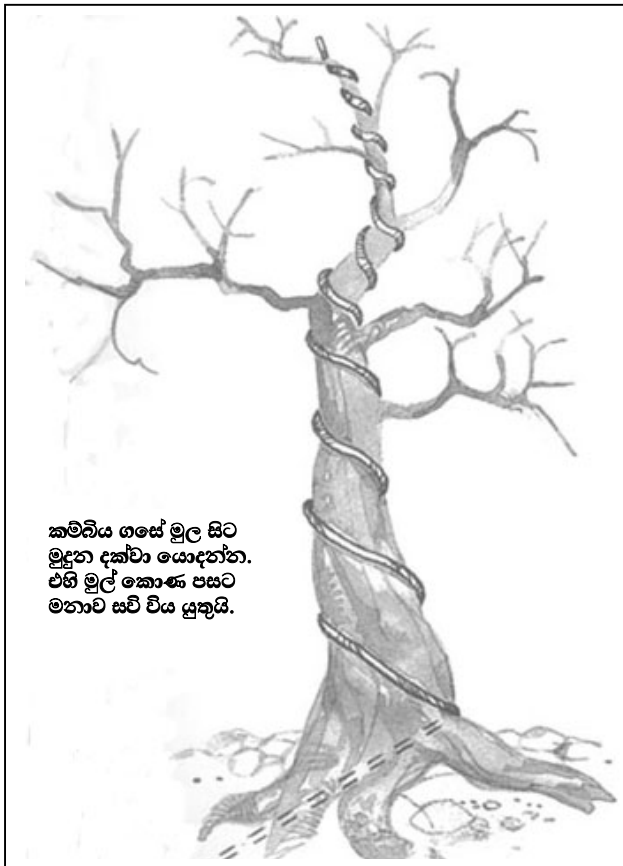
රූක් කණ්ඩායමක හෝ වනයක රූපය
 මවයි. එකිනෙකට වෙනස් ප්‍රමාණයේ ගස්
 ඔත්තේ සංඛ්‍යාවක් පාවිච්චි කෙරේ.
 සාමාන්‍යයෙන් එකම වර්ගයේ ගස් යොදා
 ගැනේ.

කම්බි යෙදීමේ ක්‍රම

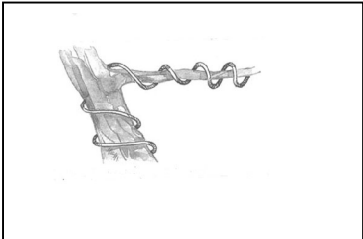
සැකසුම - ශාන්ති ප්‍රනාන්දු හා එරිකා ගුණරත්න

කම්බියෙහි මුල් කෙලවර හැමවිටම නොසෙල්වෙන පරිදි, පසට, කඳට, බඳුනට, හෝ වෙනත් ගසකට සවි කළ යුතුය. සාමාන්‍ය ද- රයක ආකාරයට, හැම විටම මුල සිට අඟ දක්වා, ගසෙහි පසුපසින් පටන් ගෙන කම්බි එහිම කල යුතුයි.

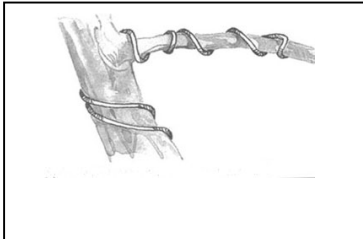
කම්බි යෙදීම ප්‍රභූණ කිරීමේ හොඳම අත් වැල වන්නේ කමත් විසින්ම අත්හදා බැලීමෙන් ලබන පුහුණුවයි.

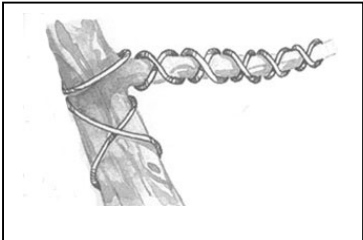
කම්බි එහිමේදී, වඩා තද ලෙස හෝ වඩා උරුල් ලෙස නොතිබිය යුතුයි. ඔහුන් දිශාවට අංශක 45ක් පමණ වූ කෝණයක් තිබෙන පරිදි එහිමෙන් නිසි පරිදි අතු හැඩ ගස්වා ගත හැක. අතු දෙකකට කම්බි යොදන විට එක කම්බියක් යොදා ගැනීමෙන් කම්බිය සවි කොට තැබීම පහසු වේ. වඩා දිග කාලයක් කම්බි තිබෙන්නට හැරීමෙන්, කම්බි පොත්ත තුලට කා වැදී ඇති කරන අවලක්ෂණ වූ කැලැල් ඉවත් කිරීම අපහසුය.

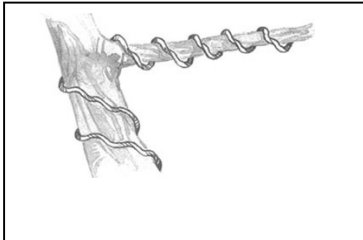
වැරදි ක්‍රමය - එකිම ලිහිල් වැඩියි. රදා ගැනීමේ ශක්තිය නැත.

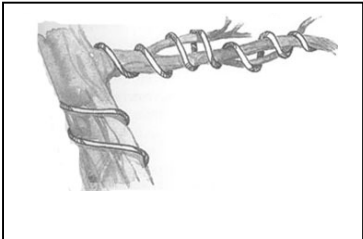
වැරදි ක්‍රමය - අක්‍රමවත් ව කම්බිය එකිම - ශක්තිය නොලැබේ.

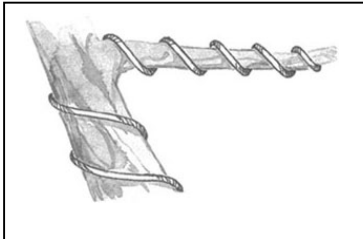
වැරදි ක්‍රමය - එකිනෙකට හරස් අතට යෙදූ කම්බි

වැරදි ක්‍රමය - ඇඹරුණු කම්බි - රදා ගැනීමේ ශක්තිය නැත.

අතු හා පිකිලි කම්බි මගින් යා නොකරන්න.

කම්බි යෙදීමේ නිවැරදි ක්‍රමය

බොන්සායි පැල නඩත්තුව හා රැක බලාගැනීම

සැකසුම - ඩාකි මාර්මන්ස්ටයින්

හැම ජීවියකු මෙන්ම බොන්සායි පැලද නිසි අවධානයට ලක්විය යුතුයි. බොහෝ අයුරින් බොන්සායි ගස් මනුෂ්‍යයන්ට සමාණ ලක්ෂණ පෙන්වුම් කරයි. ආහාර, වාතය, ජලය මෙන්ම ආදරයද ඔවුන්ට අවශ්‍යය. එක් අයකු විසින්ම ඒවා රැකබලාගැනීම ඒ නිසා වඩාත් යෝග්‍ය වේ. මෙමගින් නියම ක්‍රමයකට පැලයට සුදුසු පරිදි සැලකීම රටාවක් පුහුණු කරගත හැකි වන අතර, බොන්සායි වචන්තාගේ පලපුරුද්ද දියුණු වේ. බොන්සායි ගසක් හා එහි වචන්තා අතර බැඳීමක් ඇති කරගැනීම ඉතා වැදගත් වේ.

මුල්ම පියවර වන්නේ පැලයක් තබන ස්ථානයයි. මනාව හිරු එළිය, වැස්ස, පින්න, හා වාතාශ්‍රය ලැබෙන එලිමහන් ස්ථානයක් ඒ සඳහා අවශ්‍ය වේ. ගෙයි ඇතුළත අලංකරණය සඳහා යොදා ගන්නේ නම් එය දින දෙකකට හෝ තුනකට නොවැඩි විය යුතුය. අවශ්‍ය කරුණුවලින් ජලය වඩාත්ම වැදගත් වන අතර, හිරු එළිය, වාතාශ්‍රය හා ආහාර පිළිවෙලින් වැදගත් ලෙස සැලකිය හැකිය.

ජලය

තමන්ට අවශ්‍ය ජලය සම්බන්ධව බොන්සායි ගසක් වචන්තා වෙත මුළුමනින්ම යැපේ. ජලය යෙදීම පිළිබඳව නොසැලකිලිමත් වුවහොත් ගසට එය මහත් හානිකර විය හැක.

- දිනපතා පරීක්ෂාකර, වියලි නම් ජලය යොදන්න. තරමක තෙතමනයක් ඇති විටදී පවා ගසට ඉහලින් මද වශයෙන් ජලය ඉසීම සුදුසුය. බඳුන් කුඩා නිසා දිනපතා ජලය දැමීම අත්‍යවශ්‍යයි.
- උදෑසන හෝ සවස ජලය දැමීමට සුදුසු කාලයයි. පත්‍ර පිළිස්සී යා හැකි නිසා දහවලදී ජලය නොදමන්න.
- ජලය නොමැතිව තදින් මැලවී ඇති ගසකට එක්වර ජලය විශාල වශයෙන් නොදමන්න.
- වැසි ජලය යොදන්නේ නම් මැනවි. සිහින් සිඳුරු සහිත වතුර මලක් සහිත නලයක් හෝ කැන් එකක් භාවිතා කරන්න. නල ජලය යොදන්නේ නම් ක්ලෝරීන් ඉවත් වන තෙක් බඳුනක දවසක් පමණ තබා පාවිච්චි කරන්න.
- ජලය අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා යෙදීමත් අඩුවෙන් යෙදීමත් දෙකම අහිතකරය. පස මෙන්ම පත්‍රවල දෙපැත්තම තෙමෙන ලෙස ජලය යොදන්න. බඳුනේ යමක් වතුර කාන්දු වනවිට ජලය යෙදීම නවත්වන්න.

හිරු එළිය

ප්‍රභාසංස්ලේෂණ ක්‍රියාවලියෙන් තමන්ට අවශ්‍ය ආහාර නිපදවා ගැනීම සඳහා පැළෑටිවලට හිරු එළිය අත්‍යවශ්‍යය.

- නිරෝගී බොන්සායි ගසක් සඳහා මනාව හිරු එළිය ලැබෙන තැනක් තෝරා ගන්න.
- ගසේ හැම පැත්තකටම එකසේ එළිය ලැබෙන පරිදි ගස වරින් වර හරවන්න. එවිට පත්‍රවල වැඩිම සමසේ සිඳු වේ.
- කුඩා පත්‍ර ලැබීමට මෙන්ම අංකුර අතර දුර කෙමි වීමටද හිරු එළිය අත්‍යවශ්‍යය.
- ගෙය ඇතුළත තබන විටදීද පිටතට විවෘත ජනේලයක් අසල තැබීමෙන් හිරු එළිය ලබා ගත හැක. පංකාවක් හෝ වායු සම්කරණයක් ඉදිරියෙන් පැලය නොතබන්න.
- මල් හා එල හට ගැනීමටද හිරු එළිය අවශ්‍ය වේ.

වාකය

තම ආහාර නිෂ්පාදනයට අවශ්‍ය කාබන් ඩයොක්සයිඩ් ලබාගැනීමට මෙන්ම මුල් හා පත්‍රවල ශ්වසනයටද වාතය අවශ්‍යය.

- පස වියළි බව ඇති කිරීම සඳහා මද සුළ- ක් අවශ්‍ය නමුත් තද සුළ- ඇති තැන්වල පැල නොතබන්න.
- පසෙහි වාතය රැඳී නැත්නම් පස ජලයෙන් පිරී, මුල් කුණුම් පැලය මැරී යයි.

ආහාර

බොන්සායි ගසට අවශ්‍ය ආහාර හෝ පොහොර නොදී ගසේ හැදීම බාල කොට, ගසෙහි කුරු බව ඇතිකරගන්නා බවට වැරදි විශ්වාසයක් පවතී. එහි කුඩා බව ඇති කරන්නේ නිරතුරුව කප්පාදු කිරීමෙන් හා මුල්වල ව්‍යාප්තිය සීමා කිරීමෙනි. පස් මද ප්‍රමාණයක වැඩෙන බැවින් ක්‍රමාණුකූලව පොහොර යෙදීම අත්‍යවශ්‍යය.

- නයිට්‍රජන්, පොස්පරස්, පොටෑසියම්, ප්‍රධාන වශයෙන්ද, කැල්සියම්, මැග්නීසියම් හා යකඩ මද වශයෙන්ද අවශ්‍ය වේ.
  1. නයිට්‍රජන් පත්‍ර වැඩීම ඇති කරයි.
  2. පොස්පරස් මුල් පද්ධතියේ වර්ධනය සඳහා අවශ්‍යය.
  3. ලෙඩ රෝගවලට ඔරොත්තු දීම සඳහා පොටෑසියම් වැදගත්වේ.
  4. පොස්පරස් හා පොටෑසියම් පොදුවේ මල් හා ගෙඩි හට ගැනීමට උපකාරීවේ.
- පොහොර වැඩියෙන් යෙදීමෙන් අනිසි ප්‍රතිඵල ලැබෙන බැවින් ඒ පිළිබඳව ආරක්ෂාකාරී විය යුතුය.
- යම් පොහොර වර්ගයක් සඳහා නිර්දේශිත ප්‍රමාණයෙන් අඩක් යෙදීම සාමාන්‍ය නීතියක් හැමියට පිළිපැදිය හැක. වඩා ශක්තිමත් පොහොර ප්‍රමාණයක් එකවර යෙදීමට වඩා කුඩා මාත්‍රාවකට කිහිප වරක් පොහොර යෙදීම යෝග්‍යය.
- දුර්වල හෝ රෝගී බව පෙන්වන පැල වලට පොහොර නොයොදන්න. නැවත සිටුවූ පැලයකටද මසක් ඉක්මවන තුරු පොහොර නොයොදන්න.
- පොහොර යොදන විට පස තෙත්ව තිබීම වැදගත් වන්නේ, කුඩා තන්තු මුල් පොහොර මගින් පිළිස්සී යා හැකි බැවිනි.

කෘමි හා දිලීර පාලනය

පත්‍රවල යට පැත්තේ හා කඳේ සැ- වී සිමින කෘමීන් සොයා ගැනීම අසීරු බැවින් දිනපතාම පැල පරීක්ෂා කිරීම වැදගත්ය.

- ගොළුබෙල්ලන්, හංගොල්ලන්, හා දලඹුවන් අහුලා ඉවත් කල හැක. නැත්නම් ගොළුබෙලි නාශකයක් යෙදිය හැකිය.
- කුඩා කළ කුහුඹුවන් ඇත්නම් ඔවුන්ගේ පිලවුන් හා මැලියම් ගස පුරා විහිදීමට හේතුවේ. පරීක්ෂාකාරීව සුදුසුනම් කෘමීන් නාශකයක් යෙදිය යුතුය.
- පත්‍රවල සාරය උරා බොන මදුරු විශේෂ විනාශ කිරීම දුෂ්කරය. පැලය පුරා ව්‍යාප්ත වන කෘමි නාශකයක් යෙදීම සුදුසුය.
- පත්‍රවල සුදු, කළු, හෝ මලකඩ ලප ලෙස දිලීර පැතිර යයි. පත්‍රවල ඇතිවන ලකුණු ඉවත් කල නොහැකි බැවින්, ඒවා ඉවත් කළ යුතුය. දිලීර ව්‍යාප්තිය මැඩ පවැත් වීමට දිලීර නාශක යෙදිය යුතුය.
- කෘමි හා දිලීර නාශක වල ලේබල් කියවා උපදෙස් නිසි පරිදි පිළිපැදිය යුතුය.

කප්පාදු කිරීම

ගසක් නිසි පරිදි කප්පාදු කිරීම ගසක හැඩය දියුණු කිරීමට හා රඳවා ගැනීමට අත්‍යවශ්‍යය.

- වඩා සිඳුසෙන් වැඩෙන ශක්තිමත් මුදුනක් ඇති නම් එය ඉවත් කොට වඩා දුර්වල, කෙම් ,කුඩා කරමියකට ඉඩ සලසන්න.
- අත්තක ඇතුළතින් කප්පාදු නොකොට පිටත අග්‍රයෙන් කප්පාදු කරන්න. අතු අනවශ්‍ය ලෙස දික් වීම මෙයින් වැලකේ.
- ගස අනවශ්‍ය පරිදි පඳුරක ආකාරයට නොතබන්න. එවිට ප්‍රධාන කඳට කිට්ටු අතු හිරු එළිය නොලැබීමෙන් මැරී යයි.
- පළල් පත්‍ර සහිත පැල අළුතෙන් වැඩීම පටන් ගත් විට කරම කප්පාදු කළ යුතුය.
- පරව ගිය මල්, ගෙඩි ආදිය නටුවන් සමග ඉවත් කළ යුතුය. ගෙඩි වැඩි කලක් ගසේ තැබුවහොත් ශාඛය දුර්වල වේ.
- වියළින අතු කැබලි, හා වියලි කොළ ඉවත් කරන්න. වියළිණු අතු ඉවත් කරන විට පණ ඇති කොටසක් ඇතුළුව කපන්න. එවිට කැපුම සුව වී නව දළ ලියලනු ඇත.
- කඳ මුලින් එන නව මුල් ඉවත් කරන්න.
- වෙනත් අත්තක් වෙනුවට යොදා නොගන්නේ නම් අත්තේ පටන්ගන්නා කරුවෙන් එන නව රිකිලි ඉවත් කරන්න.

නැවත බඳුන්ගත කිරීම

නව සියුම් මුල් වල වැඩීමටත්, නව පස් යෙදීමටත්, වරින් වර බොන්සායි පැල නව බඳුන් ගත කිරීම කල යුතුය.

- ගස, බඳුනේ පිහිටා ඇති තැන වෙනස් කිරීමට අවශ්‍ය නම් ඊට සරිලන පරිදි පස්වල මුල් කප්පාදු කර නැවත පැලය සිටවන්න.
- ගස වැඩී ඇති අසුරු අනුව විශාල බඳුනක් සුදුසු නම් නැවත විශාල වූ බඳුනක සිටවන්න.
- දැනට සිටුවා ඇති බඳුනේ හැඩය යෝග්‍ය නොවේ නම් වඩාත් සුදුසු බඳුනක නැවත සිටුවන්න.
- නැවත සිටුවන විට පිටත පැතිවලින් අ- ලක් හෝ දෙකක් පමණ පස් ඉවත් කරන්න. මුල් ගුලියෙන් විහිදෙන මුල් පිරා අවුල් හැර ගන්න.
- වැඩිපුර ඇති මුල් හා ප්‍රබලව වැඩෙන මුල් ඉවත් කරන්න.
- සෙවන ඇති තැනක තබාගෙන පැලය නවත බඳුන්ගත කිරීමෙන් මුල් වියලී යාම වලකා ගත හැක.
- පස් මිශ්‍රණයේ අවශ්‍ය තරම් තෙතමනය තිබිය යුතුය. තෙත්බරවූ පස් කිසිසේත් පාවිච්චි නොකරන්න.
- මුලින්ම පැලයක් සිටුවන ක්‍රමයම නැවත බඳුන් ගත කිරීමේදී යොදා ගන්න.

රෝගී බොන්සායි පැලයක් සඳහා හදිසි ප්‍රතිකාර

පත්‍රවල පැහැය හා ස්වභාවය බොන්සායි ගසක 'නිරෝගී' බව දැක්වයි. පළපුරුද්දෙන්ම රෝගී ශාඛ හඳුනා ගත හැක.

- මැලවුණු පත්‍ර පැලයට අවශ්‍ය පරිදි ජලය නොලැබීම නිසා සිදුවේ. එවිට එක් වරම ජලය නොයොදා, පත්‍රවලට ජලය ඉස සෙවනක තබන්න. දෙවන දිනයේදී හොඳින් පස තෙමන්න.
- පැලයක් රෝගී ලක්ෂණ පෙන්වුම් කරයි නම්, පොහොර යෙදීම හෝ සම්පූර්ණ සෙවනක තැබීම නොකල යුතුය. පරිස්සමින් බඳුනෙන් ඉවතට ගෙන මුල් ගුලියෙන් පිටත මුල් යන්නමින් පිරා පෙරට වඩා ලොකු බඳුනක සිටුවා මඳ සෙවනක තබන්න.
- ජලය බස නොයෑම නිසා දුර්වල වූ ශාඛයක් වැඩිපුර වැලි ඇති පස් මිශ්‍රණයක සිටුවන්න. සිටුවීමට පෙර කුණු වූ මුල් සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් කරන්න.
- වතුර බැස යාමට ඇති සිදුරු වරින් වර පරීක්ෂා කරන්න. මඩ සිර වීමෙන් අවහිරව ඇත්නම් කම්බියක් හෝ ලී උලකින් සිදුර පිරිසිදු කරන්න. මුල් නිසා අවහිරව ඇත්නම් එම මුල් කපා ඉවත් කරන්න.
- ගසක රෝගී තත්වය බරපතල නම් පස් සම්පූර්ණයෙන්ම සෝදා හැර ගොස් වැලි වල සිටුවා සෙවනක තබන්න. නැවත වැඩීම ඇරඹෙන තුරු පොහොර කිසිවක් නොයොදන්න.
- පත්‍ර කහ පැහැවීමට, අවශ්‍ය පරිදි හිරු එළිය නොලැබීම හෝ නයිට්‍රජන් උණනාව හේතුවිය හැක. නයිට්‍රජන් උණනාවයකදී වැඩිපුර නයිට්‍රජන් ඇති පොහොර පත්‍රවලට ඉසින්න.

ගුණාත්මක බවෙන් පිරි බොන්සායි ගසක් සඳහා

බොන්සායි ගසක මනා පෙනුම ලැබෙන්නේ කෙසේද?

බොන්සායි ගසක ගුණාත්මක බව සලකා බැලීමේදී, ගසක් නිර්මාණය කිරීමේදී හා එය ඉදිරිපත් කිරීමේදී මනක තබා ගත යුතු කරුණු කිහිපයක් ඇත. උසස් බොන්සායි නිර්මාණයක් සඳහා අනුගමනය කළයුතු එබඳු කරුණු, මෙහිදී සාරාංශ ලෙස දක්වා ඇත. මෙහි අරමුණ නම්, හොඳ නිර්මාණයක් ඇති කිරීමට පාදක වන කරුණු ගෙන හැර පෑමයි. එහෙත් මෙම කරුණු කිසිවක් , කිසිසේත් වෙනස් නොකල යුතු නීති ලෙස නොසැලකිය යුතුය.

බොහෝ උසස් බොන්සායි නිර්මාණ වලදී සම්මත නීති කඩා දමනු ලැබ ඇත. ඒවායේ අති විශේෂ බවට එයද උපකාරී වී ඇත. එහෙත් මෙම නීති හොඳින් තේරුම් ගෙන ප්‍රගුණ කරන තුරු, සාර්ථක ලෙස එසේ එම නීති වලින් ඔබ්බට යාමට නොහැකි බව තේරුම් ගත යුතුය..

පැලයක් බොන්සායි නිර්මාණයක් ලෙස යොදාගැනීමට සුදුසු බව පිරික්සීමේදී, ප්‍රධාන කඳෙහි මෙන්ම ඊට අඩු මට්ටමකට, මුල්වල ඇති පඳු ගැන සැලකිලිමත් විය යුතුය. මක්නිසාදයත්, එම පඳු නිවැරදි කිරීම දුෂ්කරය. අනුවල අඩුපාඩු මෙන්ම, පත්‍ර ඉදිරිපත් කර ඇති ආකාරයේ හෝ වැරදි බඳුනක් යොදා ගැනීම වැනි සාමාන්‍ය ඉදිරිපත් කිරීමේ අඩුපාඩු පහසුවෙන් නිවැරදි කළ හැක.

සාමාන්‍ය කරුණු:

- නිර්මාණයට අවශ්‍ය ගැඹුර ඇති කිරීම සඳහා ගසෙහි ඉදිරිපසට වඩා විශාල පත්‍ර සමූහයක් ගස පසුපස කොටසේ තිබිය යුතුයි.
- විශේෂ ලක්ෂණයක් ලෙස නිර්මාණය නොකරන ලද නම්, කඳෙහි කැපුම් වැනි ක්‍රමාලයක් ඉදිරිපස පෙනුමෙහි නොතිබිය යුතුයි.
- ගස ත්‍රිමාණ හැඩයක් ගත යුතු අතර, පැත්තෙන් බැලූ විට පැතලි ලෙස නොපෙනිය යුතුයි.
- ගස පසුපසට ඇලවන බවක් නොපෙනිය යුතුයි. අනියම් ඍජු හැඩතලවලදී අග්‍රය මඳක් ඉදිරියට නැමිය යුතුයි.

මුල්

- විවෘත මුල් සහිත හැඩතල හැරුණු කොට අනෙක් හැඩතලවලදී, පස මතුපිට පෙනවන මුල්, පස මත මිස, පසෙන් ඉහලට එසවී නොතිබිය යුතුයි.
- මුල් පද්ධතිය ගසෙහි පරාවර්තණයක් ලෙස දිස්විය යුතු අතර, මුල් මගින් කඳ පසට මනාව සවි ව ඇති බව දිස් විය යුතුය. ඍජු කඳන් සහිත හැඩතලවල සමාන ලෙස විහිදුණු මුල් රටාවක් තිබිය යුතු අතර, ඇලවුණු කඳන් සහිත හැඩතල වල , ඇල වන දිශාවට ප්‍රති විරුද්ධ දිශාවට ඇති මුල් වඩා ශක්තිමත් බවක් පෙන්විය යුතුය.
- කඳෙහි මුලින් මතු වන මුල් දල වශයෙන් සමාන විශාලත්වයක් ඇතිවිය යුතුය. දුර්වල නිර්මාණයකදී එකිනෙකට අසමාන මුල් දෙක තුනක් පමණක් දැකින්නට ඇත. වඩා ශක්තිමත් මුල් ගසෙහි දෙපැත්තට විහිදිය යුතු අතර, ගසෙන් ඉදිරියට නොවිහිදිය යුතුය.
- පස මතුපිට විහිදෙන මුල් හරි කෙලින් නොවිය යුතු අතර, ක්‍රමයෙන් සිහින් වන හා අතු බෙදී යන අයුරු පෙන්විය යුතුයි.

කඳ

- කඳ ගස මූල සිට අග්‍රය දක්වා , ක්‍රම ක්‍රමයෙන් සිහින් වෙමින් තිබිය යුතුය. මෙම සිහින් වීම ඒකකර වේ නම් වඩාත් හොඳය.
- කඳෙහි යම් තැනක විශාලත්වය, ඊට පහතින් ඇති තැනක විශාලත්වයට වඩා වැඩි නොවිය යුතුය. ගසේ මුල් මට්ටමේ කඳෙහි විශාලත්වයට වඩා ඉහල කිසිම තැනක විශාල නොවිය යුතුය.
- ගසෙහි මුහුණ පෙනෙන පරිදි, කඳෙහි පහත අඩක හෝ තුනෙන් දෙකක ප්‍රමාණයක් ඉදිරිපස පෙනුමෙහි දිස්විය යුතුය.
- කඳක් යම් දිශාවකට ඇලව පවතින්නේ නම් පස මට්ටමේද, කඳ එලෙසම ඇලව පැවතිය යුතුය.
- වඩාත් කිට්ටු වී බැලවහොත් මස, බද්ධ කල කඳක බද්ධ කල බව නොපෙනිය යුතුය.
- අනියම් හැඩතලවලදී, කඳ නැමෙන ප්‍රමාණය හා නැමි අතර දුර, ගස මූල සිට අග දක්වා, ක්‍රම ක්‍රමයෙන් අඩු විය යුතුය.
- කඳ, දිය සෙවෙල හා පාසිවලින් තොර විය යුතුය.

අතු

- සාමාන්‍ය වශයෙන්, ගසෙහි කඳෙන් තුනෙන් එකක හෝ දෙකෙන් එකක උසකින් , අතු බෙදීම ඇරඹිය යුතුය.
- පහතින්ම ඇති අත්ත, විශාලම විශ්කම්භය සහිත විය යුතු අතර, ඊට ඉහලින් ඇති අතු පිළිවෙලින් ක්‍රම ක්‍රමයෙන් විශාලත්වයෙන් අඩු වෙමින් තිබිය යුතුය.
- ඉදිරිපස පෙනුමෙහි, මුල් අත්ත වම් අතට හෝ දකුණු අතට විහිදිය යුතුය.
- එක ල- ඇති අතු දෙකක් එකකට එකක් හරි කෙලින් ඉහලින් නොතිබිය යුතුය.
- එක් අත්තක් තවත් අත්තක් හරහා නොවිහිදිය යුතුය.
- හැම අත්තක්ම, මූල සිට අග දක්වා, ක්‍රමයෙන් සිහින් වෙමින් තිබිය යුතුය.
- අතු හැඩ ගැස්වීමේදී එකම රටාවක් අනුගමනය කල යුතු අතර, එමගින්, කඳෙහි ඇති වලිනයක් ඇති බව හෝ නැති බව දිස් විය යුතුය.
- ගසෙහි මුදුනෙහි, උසින් තුනෙන් එකකට අයිති අතු පමණක්, කෙලින්ම ඉදිරිපසට විහිදිය හැක.
- කඳෙහි එකම තැනකින් අතු දෙකක් නොවිහිදිය යුතුය.
- කඳෙහි එකම උසකින්, අතු දෙකක් නොවිහිදිය යුතුය.
- ඉදිරිපස පෙනුමෙහි, කිසිම අත්තක්, කඳ හරහා නොවිහිදිය යුතුය.

ගසෙහි පිටත හැඩය

- ගසෙහි පිටත හැඩරුව දල වශයෙන් ත්‍රිකෝණාකාර විය යුතුය.
- එක් එක් ශාඛවලට අනුකූලව, ගසෙහි අග්‍රය, ත්‍රිකෝණාකාර හෝ කවාකාර විය හැකි නමුත්, උල්ව නොතිබිය යුතුය.
- බහු කඳන් සහිත හැඩතලවලදී හා සමූහ ගස් සහිත හැඩතල වලදී, මූල පද්ධතියම ගත් විට, දළ වශයෙන් අසමමිතික ත්‍රිකෝණාකාර හැඩයක් ගත යුතුය.
- සමහර අවස්ථාවල, සමූහ හැඩතලයක, එක කැපි පෙනෙන ගසක්, මෙම ත්‍රිකෝණාකාර හැඩයට බාහිරව දිස් විය හැක.

පත්‍ර, මල්, හා ගෙඩි

- වියළිපත්‍ර, හා රෝගී පත්‍ර ඉවත් කල යුතුය.
- නල ජලය යෙදීමෙන් හෝ දියර ඉසීමෙන්, පත්‍රවල ඇති වන සුදු පැහැ තිත් සහිත තැන්පතු නොතිබිය යුතුයි.
- මකුළු දැල් හෝ කෘමීන් නොදිස් විය යුතුයි.
- හැම පත්‍රයකම එකම ප්‍රමාණයක විශාලත්වයක් ඇතිව තිබිය යුතුයි. ප්‍රමාණයට වඩා විශාල පත්‍ර ඉවත් කල යුතුයි.
- මල් හෝ ගෙඩි අඩුලුහුඩු වලින් තොර විය යුතුයි.

බඳුන්

- බඳුන් පළු වලින් තොරව පිරිසිදුව තිබිය යුතුයි.
- බඳුනෙහි පැහැය, පත්‍ර, මල් හෝ ගෙඩි නිසා, ඇතිවන ගසේ කැපී පෙනෙන පැහැය හා ගැලපිය යුතුයි.
- පැරණි ගස් සඳහා පැරණි හැඩතල ඇති බඳුන්ද, නව ශාඛ සඳහා, නව බඳුන්ද යොදා ගැනීම සුදුසුයි.
- බඳුන ගසට වඩා ආකර්ෂණයක් ඇති නොකල යුතු අතර, එය ගසේ පෙනුම වඩා ඔපදමන, හා ඊට අනුකූල එකක් විය යුතුයි.
- විසිතුරු සහිත බඳුන්, මල් සහිත ශාඛ හා "මාමි" බන්සායි ශාඛ සඳහා වඩා සුදුසුයි.
- වෘත්තාකාර හෝ හරි හතරැස් බඳුනක හැරෙන්නට, බඳුනෙහි හරි මැද ශාඛයක් නොසිටුවිය යුතුයි.
- ගසෙහි ප්‍රධානම කොටස, බඳුන මැදට කෙලින් තිබිය යුතුයි. දකුණු පසට බර ශාඛයක් බඳුනෙහි වමට වන සේ ද, වමට බර ශාඛයක දකුණට වන සේද සිටුවීමෙන් ගසෙහි ගුරුත්ව කේන්ද්‍රය බඳුනෙහි හරි මැද කෙලින් තබා ගත හැකිය.
- ගස බඳුනෙහි තරමක් පසුපසට වන්නට සිටුවිය යුතුයි.
- ගසෙහි පැවැත්ම සඳහා නොවේ නම් මිනැවට වඩා, ගැඹුරට ශාඛය නොසිටුවිය යුතුයි. තරමක් උඩින් සිටුවීමෙන්, කඳෙහි විශාලත්වය වඩන් වැඩිවී පෙනේ.

පස් මතුපිට

- බඳුනෙහි පස් මට්ටමට ඉහලින් කැපී පෙනෙන ලෙස ගස සිටුවිය යුතුයි. ගසේ මූල සිට බඳුනෙහි දාරය දක්වා ක්‍රමයෙන් බැවුම් සහිතව පස සකස් කල යුතුයි.
- පස මතුපිට, වල් පැළෑටි මෙන්ම ගසෙන් වැටෙන වියලි පත්‍ර, මල් වැනි දේයින් තොරව තිබිය යුතුයි.
- සාමාන්‍ය මතුපිටකට වඩා, පාසි හෝ බොරළු වැනි දේ යොදා පස මතුපිට හැඩ කල හැකිය.

බහු කඳන් සහිත බොන්සායි

- කඳන් ගණන හැම විටම ඔත්තේ ගණනක් විය යුතුයි.
- හැම කඳකම ගස මුලින් පටන් ගත යුතු අතර, පස් මට්ටමට ඉහලින් පටන් නොගත යුතුයි.
- හැම කඳකම පස මට්ටමේදී එකිනෙකට කිට්ටුවෙන් පටන් ගෙන ඉහලට යන විට ක්‍රමයෙන් ඇත්ව විහිදිය යුතුයි.
- හැම කඳකම එක සමාන හැඩ තල සහිත විය යුතුයි.
- කඳවල් වල උසවල්, ඒවායේ විශ්කම්භයට සමානුපාතික විය යුතුයි.

සමූහ හැඩකල

- ඉදිරි පස පෙනුමෙහි හැම කඳකම දිස් විය යුතුයි.
- ශාඛ ගණන හැම විටම ඔත්තේ ගණනක් විය යුතුයි.
- උසම ගස උස්ම තැනක සිටුවිය යුතුයි.
- ස්වාභාවික පෙනුමක් ලැබෙන පරිදි, ඛණ්ඩයෙහි සැහෙන කොටසක් විවෘතව තැබිය යුතුයි.
- ශාඛ වල උසවල් එවයේ විශ්කම්භවලට සමානුපාතික විය යුතුයි.